

ELUANO LWA MIKANDA
Le conte de Monsieur Mikanda

Byangufu Nazalumire

Projet de traduction de la bible et d'alphabétisation en langue tembo
2007

Ce texte est un conte en Chitembo parlant du Monsieur MI KANDA et ses fils. Cet homme avait trois fils lesquels devenus adultes se sont heurtés à une difficulté de se marier suite à la pauvreté de leur père. Père, importuné par ses fils exigeant à se marier, le vieux papa leur proposa d'aller défricher un vaste champ vierge et d'abattre tous les arbres. Sans mettre aucune semence dans ce vaste champ, une catégorie des longues herbes poussèrent.

A la période de la récolte, ce papa obligea ses fils de cueillir toutes les feuilles de ces herbes et les séché et les furent entreposées dans six gros greniers.

Par esprit de malice de chercher des épouses pour ses fils, Mikanda vint demander à son ami Miryetawa de grader pour lui ses six greniers des herbes prétendus contenant des haricots et qu'il retirerait après son retour d'un voyage.

Ses fils allèrent déposer ces six greniers chez Miryetawa, ami de leur père qui avait trois jeunes filles. Quelques temps après, Mikanda envoya ses fils d'aller incendier la maison de Miryetawa où étaient gardés les haricots. Ainsi dit, ainsi fait et le scandale se tourna dans le camp de la famille de Miryetawa. Mikanda informé de l'incendie vint le trouver et après échange franc, Miryetawa accepta de donner ses filles à mariage aux fils de Mikanda au prix de six greniers des haricots alors qu'ils contenaient simplement des herbes séchées.

Ainsi, sachons que ceux qui s'entendent dans la parfaite union peuvent surmonter toutes les difficultés de la vie.

Remerciements :

- Aux agents du Projet Tembo pour notre formation ;
- A mon époux et mes deux enfants.

© 2007, Projet de Traduction de la Bible et d'Alphabétisation en langue tembo

République Démocratique du Congo
Edition 2007
100 copies

Imprimé à Goma, province du Nord-Kivu, R.D. Congo

Distribution :

Projet Tembo
Nord- Kivu/ RD- Congo
E-mail: tembo_sss@sil.org

ELUANO LWA MIKANDA

Kwa mira kwábaa mulume muuma mbu i'Mikanda. Oyu Mikanda era kuhwera mukasi. Oyu mukasi era kumubuchira ndabana sai ehatu.

Mikanda ábaa àtatusa kandu, ábaa àchitulira mukene busese ola ùtangabona chiro ne'roko. Mwo'bu bukene bwai buna mukai, bera kuchisesa kúkusa esi ndabana sabo.

Abere bera balume, nyina wabo era kufa. Wamukasi áfaa bacha ne'si ndabana sitali mu chiro na muuma ola wera uhwerire. Esi ndabana, sera kulibuka busese kwa kutangaamanyibwa ne'mirimo, bushi ne'bukene bwe'she wabo. Ebufusi bwera kubakama busese.

Lusuku luuma, abere banékesi mwa mwabo beine ala'uma ne'she, bera kumubusa mbu: « E washe tata, si tuboshi twákulire, si weke uhúhire ngò'la utaánaanyisa kutuhwerera, bushi na chiye? » Mikanda era kusinya etwe na áteta mbu: « Eya washe! Mwabo bana banyi mutanyítaa, munyirínjiraa ku suku ebiri nyingábaakula. »

Abere kwaárenga suku ebiri, Mikanda era kwámaala sa ndabana sai mwa luhu na ábura'si mbu: « Bana banyi nábabura, nyono nòmvaa kubuya echinwa cha mwanyíbusaa. Si nenyu mwíree mwányumvirisa lwalero mango twámala kulya. »

Abere bàmala kulya, Mikanda era kubabálikisisa kute ku ábutwaa, era kubabálikisisa na kute ku ebalume bénde bálaa mwa kalamo kabo bangánachilaula. Era kubabura kanji mbu « Ebaná banyi, si munasene kwa kutengera ala nyoko áfirire, ebukobe bwanyi bwáhubire kwe'bunji! Rero bushi noku, ndàchete cha nyingàira, ndéte na'la nyingàuma kwa kuteta mbu nyihwerere chira mundu mwa kachi-kachi kenyu! » Era kwire ábabura mbu: « Mwabo bana banyi, emianyisa yanyi ala'uma ne misi yenyu, bi'bikulo twete. » Era kunáendekera ábalosa kwa bákemerjanya kukulikira emianyisa yai, ingáreta ebikumi mwa chifunga chabo.

Chasinda era kuberesá eyano mbu: « Mwabo bana banyi, tutólaa chira muuma ekakuma kai túye kúkonda embaka. Era nyuma sa biro bieke, mungálola bya bingába. » Sa ndabana somvire bacha, sera kuya kukunganya etukuma twabo. Abere ebutufu bwera bwachaa, bera kulamukira kutema, na bàmala ndulungu nguma. Mwe'ri inga lina liuma, boshi bera kutola etukuma twabo, boshi ala'uma ne'she wabo na baya kukonda era ndulungu. Abere bamála kukonda, emungumwa wabo era kubabura kwa banálinjiraa sinji suku, bàlole kubuya-buya kute ebikulo bingásboneka.

Abere kwanarenga myesi burebe, sa ndabana sitalola ku kandu. Sera kutangirisa saushika eshe mbu: « Ewashe tata, si watuburaa mbu tukakonda embaka eri twanabonyire ebikulo! Rero embaka yakonjirwe ne' bikulo bitanabonekaa. Abunya etebo li'watwekire'mo. » Eshe nai mbu: « Nanga bana banyi, munalinjiraa! Elwishi lwende lwaenda buke- buke lungeka ne'mioo! »

Era nyuma sa sinji suku sieke, era kubabura mbu baoholaa etuluba baende boshi ala'uma kushebula bya biri mwa mbaka. Bera kunaohola etuluba na babusa eshe mbu: « Eh wa tata, kasi mbuto ichiye i'twaya kushebula itanaingwaa? Ngaba bulalusi bu'uli'mo! » Wamungumwa era kubabura oku banaenda, si bangende besha enjuchu se'mifunanyinji ne'kusibika mwa tuluba. Sa ndabana sera kunachiuma era mahwa na sakola ngo'kwa emusere anatetaa. Chira muuma era kushebula njuchu ya mufunanyinji ne'kufulukana kwa musi. Bera kunamala mwesi muuma bashebula oyu mufunanyinji ne'kunde bamwanyika kwa mushi.

Mikanda alolire kwo'yu mufunanyinji omire, era kubura ebaala kanji mbu : « Mwabo, muminaa esi njuchu bithu bithu ne'kubika'bi mwa michinji. » Busira kutama, esi ndabana sera kunaira ngo'kwa mungumwa wabo anababuraa.

Abere kwarenga einga bamalire, eshe wabo era kubabarangira kanji mwa luhu ne'kuteta: « Eban banyi kute musene? Mumenyerera kwa "sasitonvikana, siuma obuki ne'sinji enzinde". Muboola emeho ne'bwenge. » Mikanda ku'kwera kuuma mwa bunu ne'kuhuba kubura sa ndabana sai, oku byemire babalamire era mwa mwira wai Miryetawa, bamukonge kwe'myasi ye'kubona emuliro. Atetaa bacha, bushi abaa ahonda baende kumubikisa ei michinji yabo yoshi ye'mufunanyinji, si bangamubura kwa mwe'i michinji muli bichii bya bakaya kuhwera'mo. Sa ndabana sera kunemerera eyano lye'eshe wabo. Bemerera busira bwaka bushi abaa beshi kwa Miryetawa atusa bikumi byai bihatu.

Ola mungumwa ne'ba baala bera kututulira era michinji yoshi era mwa Miryetawa. Mwa kumala kututula, eshe yeine era kubura mwira wai mbu: « Tata, nyono nyingabalamira burerere. Naikire kuno, woyo nga mwira wanyi, unyilangire ene michinji yanyi ye'bichii bi'bikatenga mwe'shengo lye'sine ndabana sanyi mango nyikaba nafulukire era nahonda kuya. »

Miryetawa nai era kunemerera kubika ei michinji ye'bichii. Mwakumala kuhambala, Mikanda ala'uma ne'sa ndabana sai bera kuchiuma mwa chifuna, na bahuba era mwabo. Mwe'i mishangya, esi ndabana sera kutangirisa satutulira era michinji yoshi kwa wa Miryetawa.

Abere kwarenga mwesi muuma, Mikanda yeine anabusa baala bai mbu: « Kasi mwabo, kute mukabona ebakasi mwe'i michinji bana banyi ? Mwabo muendaa kufumika ei nyumba ya Miryetawa, ei michinji yetu yo'mufunanyinji isingonokalire'mo! Chasinda tungere twamwema

ebikumi byai mubitole, bushi atábone kute angóna ei michinji ye'bichii. » Ba batabana nabo mbu: « Kubyánabere. »

Sa ndabana sera kubatúka kachi-kachi ka mushi, séte engalakala ye'muliro. Sera kutoloka buke-buke kuulùkira mwa bichi era muchingo se'nyumba ya Miryetawa. Unao-unao, kuna kufumika wa nyumba mwa banábikaa era michinji yoshi ye'mifunanyinji. Mwa kunafumika bacha, sandabana na sachikàbula mwerungu nga tukeche. Era nyumba yera kuulúmira bushi esuba lyábaa lyákarambira busese. Abere emùsi era álorekana'ko mwa chanya, ebana bábaa bàli mwa mboko bera kulakanga kusibu mbu: « Mulolaa! Enyumba yáya, enyumba yáya! »

Abere kwarenga chihangi, Miryetawa era kupàmukira mwa mboko átenga era mahwa. Áikire kwa chibua, aaye! Era kubwaana era nyumba yai yoshi yàhubire bisireresá, yàsingonokere. Era kúfumbamira ala'shi ebwenge bwaerire! Na achenamira ne'kulakanga mbu: « E tata wafire, bwaanya buchiye buno bwànyikirire, ngai nyingákula ebikulo byabene! » Era kuchifufusa mwa lukungu nga kabwa. Ebanji bandu báikire kwa musi, emulume ànoire mira ne'mianyisa.

Abere kwanarenga kahatu, ne'mwasi ahndere mwa chio, Mikanda era kuendera mwira wai Miryetawa. Mwa kunapamukira kwa musi, mbu Miryetawa alambulira ala nyumba yakoreraa era kuchilambika ala'shi; kunakuchiuma mwe'twe ne'kuteta mbu : « Ayee, mwira wa mundu, lwarero, nyono ndete butete! Bya bichii wanyibikisaa byakorere mwa nyumba mushi-mushi. Lolaa kwa lukoo lwahubire lubanja! » Ebandu bera kushishala kulola kwa mulume achifufusa mwa lukungu ne'kulira nga mwana.

Chasinda, Mikanda era kumubatula na bégirira mwa luhu. Abere baika mwa luhu, Miryetawa era kubalikisisa mwira wai kute kwe'emichinji ye'bichii yasíngonokalire mwa nyumba. Mwira wai Hamikanda era kumubura mbu: « Nyono, mwira wanyi, nòmvire kubuya-buya kute ku ebwanya bwàtuikirire! Tunáliliraa al'auma bushi ebwira butalya buha. » Echi chinwa chera kuba nga chásimisa Miryetawa kunakubatuka áya kunyiira mwira wai engoko.

Abere lwera luolo-olo, Mikanda era àmalaa kulya esheo lyai lye'ngoko, era kutangirisa áhambalira mulikabo mbu: « Rero, tata byoshi bya wàtetaa binákomire. Tuboshi twálira. Si ukengeráa kwa naakúburaa kwa ebi bichii li'shengo lya baala banyi! Uree wányibura kute twera twáira. » Miryetawa nai mbu : « Aaye , ebyera bita bisibu mwira wanyi; bushi nyono nyéte bikumi byanyi. Bacha, baala bao béraa bánabitola. » Mikanda ómvire bacha nai mbu: « Wàtechire nga mulume mwira wanyi, wákolire. Unáli mulume na chimbi cha unji! » Unao-unao, bera kubarangira engumo yoshi na Miryetawa ku kwera kubabura kute bàhambere na mwira wai.

Yeine era kuya kubura bya bikumi byai kute kwe'myasi yàbere. Bushi ne'lumoo lunene, kwo'lu lusuku bano balume babiri bera kuonjira bamwa mafu na kuhambala.

Abere lumbulimbuli, Mikanda era kulamukira era mwai.

Kwa businda , abere kwanarenga mainga mabiri, busira bwaka, Miryetawa era kwérusisa benyi Mikanda bya bikumi. Kwo'lu lusuku, kwa musu kwera kuba lumoo nga mwami i'waikire'ko. Engoma sera kuberenga echitaka kwo'bu buya. Ebera babo bera kureta biryo ne'mafu. Ebuya bwera kubonga ngachi. Sa ndabana sera kuhwera bacha kurengera emianyisa ye'she wabo.

Rero, mu'mwásoma luno luano, mumenyereraa kwa ebandu ba bàbikire emianyisa ala'uma batangàfundwa chinwa chirebe chiro chingàsibua. Kanji, mukengereraa kwa ebandu ba bàtomvirana bàtehusa mwasi, batanáenda na njira nguma.

Rero, kasi mu'mwásoma luno luano, muményereraa kwa ebandu ba bàbikire emianyisa ala'uma batàngafundwa chiro na kandu chiro mbu kasibuire. Kanji, mukengereraa kwa ebandu ba batòmv irana bàtehusa mwasi, batanáenda na njira nguma.